

УДК 336.71

Дзюблюк О.В.,
д.е.н., професор,
зав.кафедри банківської справи
Тернопільський національний
економічний університет

**Глобалізація фінансової сфери економіки та її вплив
на розвиток банківської системи**

Зростання інтеграції національних економік у єдиний загальносвітовий ринок товарів,

послуг і капіталів визначає процес глобалізації фінансової сфери економіки. Його головними чинниками стали зокрема такі, як: зростання обсягів фінансових ресурсів ТНК і ТНБ; ріст інтенсивності транскордонних фінансових операцій; поява нових інструментів та механізмів міжнародних фінансових операцій; формування глобального фінансового ринку із перерозподілом значних обсягів фінансових ресурсів. Процес глобалізації фінансової сфери економіки має як свої позитивні, так і негативні моменти. Позитивним моментом цього процесу є істотне розширення можливостей національних економік отримувати додаткові грошові ресурси, які можуть бути спрямовані на стимулювання виробничого зростання. Водночас негативним явищем фінансової глобалізації слід вважати помітне розширення спекулятивного руху капіталів, що підриває фінансову стабільність національних господарств, адже швидке переміщення величезних мас капіталу може мати деструктивні наслідки для економіки внаслідок втрати іноземних і національних капіталів у гонитві за кращими умовами використання.

На сучасному етапі економічного розвитку України вплив фінансової глобалізації позначається передусім на банківському секторі вітчизняної економіки. Відтак особливої актуальності набуває дослідження тих аспектів глобалізації фінансової сфери, які відображаються на функціонуванні банківських установ та їхній взаємодії із реальним сектором національного господарства та світовою економікою. До основних факторів, які характеризують вплив глобалізації фінансової сфери економіки на розвиток банківської системи, треба насамперед віднести такі: дерегулювання і лібералізація міжнародного руху капіталу; розвиток новітніх технологій, які дозволяють здійснювати операції одночасно на різних фінансових ринках; підвищена транскордонна мобільність капіталів; розмивання кордонів між різними сегментами фінансового ринку, зокрема між ринками, де здійснюються операції із короткостроковими цінними паперами, і ринками довгострокових позичкових капіталів; посилення розриву між темпами зростання виробництва товарів і послуг реальної економіки та темпами зростання фінансових операцій; поступове стирання меж між різними фінансовими функціями банківських установ.

Для зазначених факторів означає, що на додаток до своїх традиційних функцій фінансових посередників банки все частіше беруть на себе функції операторів на фондових і валютних ринках як у власних інтересах, так і за дорученням клієнтів. У результаті основна функція банків – кредитування, супроводжуване створенням робочих місць і реальних активів, великою мірою витісняється фінансовими операціями спекулятивного характеру.

Разом із тим у процесі дослідження впливу глобалізації фінансової сфери економіки на розвиток банківської системи потрібно виявити цілий комплекс умов і обставин, які визначають суттєві зрушення у банківському секторі господарства саме з огляду на глобалізаційний аспект

розвитку сучасної світової економіки. Зокрема, йдеться про такі основні умови: по-перше, активний розвиток транснаціональних корпорацій та їх філіалів у всіх країнах світу визначає зростаючі потреби у банківському обслуговуванні, а тому банківські операції стають усе більш різноманітні, з'являється все більше нових, нетрадиційних банківських послуг, особливо з використанням електронних технологій; по-друге, визначення загальної стратегії розвитку і тактики захисту від ризиків здійснюється банками усе більше під впливом не тільки національної економіки, а й зміни економічної ситуації в усьому світі; по-третє, нефінансовий сектор національних господарств і їх банківські системи стають усе більше уніфікованими у роботі на внутрішньому і світовому ринках, а відтак правила, які регламентують внутрішні і зовнішні господарські операції усе більше зближуються; по-четверте, банки більше уваги приділяють кількості і якості інформаційних послуг, що надаються їхнім клієнтам як важливому фактору забезпечення конкурентоспроможності; по-п'яте, якщо всередині країни банківська система слугує передусім для акумулювання і перерозподілу фінансових ресурсів між галузями на національному рівні, то міжнародний ринок капіталів перетворюється на самостійний фактор розвитку світової економіки; по-шосте, зростання філіальної мережі банків пов'язане зі збільшенням частки міжнародних операцій у загальному обсязі банківських операцій, що також зумовлюється активним проникненням транснаціональних компаній в економіку усіх країн; по-сьоме, національна економіка не може бути повністю закритою від іноземного банківського капіталу, а тому все більша кількість банків створює свої філії за кордоном, що посилює конкуренцію між кредитними установами.

Зазначені умови впливу глобалізації на банківську систему означають передусім ті конкретні ризики, що несуть у собі глобалізаційні процеси для банків нашої країни. Вони пов'язані насамперед із полегшенням доступу на вітчизняний фінансовий ринок зарубіжних банківських інституцій. Відтак особливості конкурентної боротьби, пов'язаної з обсягами ресурсної бази, асортиментом послуг, технічними засобами функціонування та рівнем менеджменту, можуть суттєво ускладнити роботу вітчизняної банківської системи та потребують розробки адекватної, виваженої концепції розвитку банків, стратегії перемоги у конкуренції за клієнтів з урахування тих чинників, які визначають вплив глобалізаційних процесів на банківський бізнес.